Συνέντευξη David Lloyd (συνδημιουργού του V for Vendetta)

Συνέντευξη: Γιάννης Ραουζαίος

*Ο κορυφαίος σχεδιαστής **David Lloyd** ξεκίνησε να εργάζεται στο χώρο των κόμικς στα τέλη της δεκαετίας του '70. Πριν ακριβώς 30 χρόνια, το 1982, μαζί με τον συγγραφέα Alan Moore δημιούργησαν το κόμικ που θα σημάδευε την καριέρα και των δύο, το V for Vendetta. Ο Lloyd έχει σχεδιάσει επίσης επεισόδια για τις σειρές Espers, Hellblazer, War Story, Global Frequency, Hulk, Doctor Who, The Territory, Aliens και James Bond. Εκτός του V for Vendetta, το έργο που αναμφίβολα τον χαρακτηρίζει είναι το Kickback, ένα βαθιά απαισιόδοξο, βίαιο και κλειστοφοβικό νουάρ graphic novel, του οποίου υπογράφει και το σενάριο.*

Είχα την ευκαιρία, λίγο πριν αναχωρήσω για τη μεγάλη γιορτή του Σινεμά αυτής της περιοχής των Βαλκανίων, δηλαδή το φεστιβάλ κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, να βρεθώ μετά από τρία χρόνια σπάνις στο ανανεωμένο, διεθνές φεστιβάλ κόμικς της παλιάς, καλής Βαβέλ, κοντά στην πλατεία Θεάτρου. Στα πλαίσια αυτής μου της επίσκεψης κι αφού απόλαυσα την έκθεση του δημιουργού του Diabolic αλλά και του **David Lloyd**, συνδημιουργού μαζί με τον Allan Moore του αντιεξουσιαστικού ύμνου στο χώρο των κόμικς που ακούει στο όνομα V for Vendetta, και δάνεισε το πρόσωπο του V (αναφερόμενο στον εκτελεσθέντα επαναστάτη του 17^{ου} αιώνα Guy Foks, ο οποίος είχε επιχειρήσει αποτυχημένα να ανατινάξει τη βουλή των Λόρδων), σε άπειρες ριζοσπαστικές εικόνες, λινκς και ιστοσελίδες, και φυσικά στους cyber radical ακτιβιστές Anonymous. Συναντηθήκαμε σε έναν από τους χώρους του φεστιβάλ, ένα μικρό δωμάτιο installation με τις εικόνες μιας καταστροφής που πλέον δεν είναι επερχόμενη αλλά ήδη εδώ, μέσα στο συμβολισμό πεταμένων χαρτιών και

διάσπαρτων αντικειμένων.

Γιάννης Ραουζαίος: Γεια σου, αγαπητέ μου Ντέηβιντ! Πώς σου φαίνεται το φεστιβάλ κόμικς όπου εκτίθεται το έργο σου;

David Lloyd: Καλησπέρα! Το βρίσκω πάρα πολύ ενδιαφέρον! Είναι μια προσπάθεια η οποία αξίζει όλη τη δυνατή στήριξη, καθώς γνωρίζω για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα σας.

Γ.Ρ.: Νομίζω πως δεν έχουν μείνει και πολλοί στο δυτικό κόσμο που δεν το γνωρίζουν αυτό! Επιτύχαμε, αν μη τι άλλο, να γίνουμε το επίκεντρο των παγκόσμιων γεγονότων απ' όλες τις απόψεις! (γέλια) Λοιπόν, ήθελα να σταθούμε λίγο στο πώς βλέπεις όλη αυτή την κατάσταση.

D.L.: Νομίζω πως είναι ένας τρόπος των ισχυρών να μοιράσουν ξανά την τράπουλα, αφήνοντας όμως τους αδύναμους να βγάλουν το φίδι από την τρύπα!

Γ.Ρ.: Στο V for Vendetta φαίνεται να συμμερίζεστε με τον Άλαν Μουρ μια ριζοσπασατική θέαση πάνω στη δυστοπική θεώρηση ενός επερχόμενου ολοκληρωτισμού. Ο κεντρικός χαρακτήρας επιτίθεται και είναι αποφασισμένος να μην επιτρέψει στον εαυτό του να περιμένει άλλο μπροστά στην αυξανόμενη παρουσία του φασισμού και της ολοκληρωτικής επιτήρησης…

D.L.: Δεν θα με χαρακτήριζα οπαδό της παρουσίας κάποιου είδους δυστοπίας. Ήμουν ούτως ή άλλως πάρα πολύ επηρεασμένος από τη λογοτεχνία της επιστημονικής φαντασίας και του νουάρ, αλλά και από σειρές της δεκαετίας του '60 όπως το The Prisoner…

Γ.Ρ.: I am not a number, i am a free man!

D.L.: Ακριβώς! Χωρίς αυτή τη σειρά και το κεντρικό της μήνυμα ενάντια σε κάθε μορφή φασισμού και ολοκληρωτικής εξουσίας, το V for Vendetta δεν θα είχε πραγματοποιηθεί ποτέ! Το συγκεκριμένο κόμικ ήταν μια ισχυρή τοποθέτηση και από τους δυο μας, τόσο εμένα όσο και τον Άλαν, πάνω σε αυτό που βλέπαμε στην αρχή της δεκαετίας του '80 ως τη στροφή προς τα δεξιά και

την άνοδο μιας μαχητικής κι επιθετικής νεοσυντηρητικής δύναμης που μέσα από τη θάτσερ και το Ρήγκαν, αλλά κυρίως την πρώτη, έθετε τα θεμέλια για μια ολοκληρωτική θέσμιση, που στηριγμένη στη νεοφιλελεύθερη οικονομία, θα καταστρατηγούσε κάθε πολιτικό κι εργασιακό δικαίωμα. Δίπλα σε αυτό βλέπαμε και στο Η.Βασίλειο την άνοδο των νεοναζί, καλυμμένων κάτω από το πρόσωπο ενός ακραίου εθνικισμού, όπως ήταν το National Front και British Movement…

Γ.Ρ.: Κι όπως είναι κι εδώ σε μας, στην Ελλάδα, η Χρυσή Αυγή τώρα!

D.L.: Ακριβώς. Μόνο τα κράτη και η αναφορά στο κάθε ξεχωριστό έθνος αλλάζει! Η φρασεολογία είναι η ίδια ακριβώς! Χρήζει και ψυχολογικής μελέτης! Ήθελα πάντως να συνεχίσω για το πώς, μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα, επιλέξαμε να παρουσιάσουμε την αφήγηση του κόμικ σε ένα μελλοντικό φασιστικό καθεστώς, που έχει εκμεταλλευθεί την πολιτικής αστάθεια, για να επικρατήσει στη Βρετανία.

Γ.Ρ.: Θα χαρακτήριζες τον εαυτό σου αναρχικό;

D.L.: Όχι. Προσωπικά πιστεύω πως τα αναρχικά ιδεώδη είναι ουτοπικά και πως οι άνθρωποι είναι εθισμένοι, χιλιάδες χρόνια τώρα, να ακολουθούν τους ηγέτες τους σαν πρόβατα, ακόμα κι αν πολλές φορές δεν τους συμπαθούν καν! Η ανθρωπότητα σαν είδος έχει ένα μεγάλο ποσοστό πνευματικής τεμπελιάς στον ψυχισμό της και στη συνείδησή της. Συνειδητά και ασυνείδητα αναζητά προστάτες και ταγούς. Κοίταξε τι συνέβη αρχικά. Οι ανθρώπινες κοινότητες ήταν οργανωμένες με άξονα την αλληλοβοήθεια, αλλά κάποια στιγμή εμφανίστηκαν η συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια των αρχηγών…

Γ.Ρ.: Αρχικά, η εξουσία φαίνεται να ένωσε το θρησκευτικό και το πολιτικό στοιχείο στην εικόνα του ιερέα και του σαμάνου…

D.L.: Ισχύει! Έκτοτε τα πράγματα έχουν γίνει χειρότερα, με την έννοια ότι έχουμε εγκλωβιστεί μέσα σε ένα ολοκληρωτικό σύστημα οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας κι εν κρυπτώ παίζοντας

μέσα στο πίσω κομμάτι του εγκεφάλου μας, η ιδέα που κυριαρχεί είναι πως όλες οι προσπάθειες για κάτι λειτουργικό βρίσκονται πλέον μέσα σε αυτό και ποτέ έξω! Μόνο μια γενικευμένη καταστροφή ή μια πολιτιστική κι εκπαιδευτική επανάσταση θα μπορούσε να αλλάξει αυτή την πορεία, πράγμα που είναι θλιβερό για το είδος μας, καθώς όλα ως τώρα αυτή τη δεκαετία συντείνουν προς τη δεύτερη α-πιθανότητα κι όχι την πρώτη!

Γ.Ρ.: Η τοποθέτησή σου μου θυμίζει την τοποθέτηση του Μπίφο, εμβληματικής μορφής των κινημάτων, και την πεσιμιστική ματιά του σε μια παρουσίαση που είχε κάνει πριν λίγα χρόνια στην Αμερική…

D.L.: Φοβάμαι ότι έτσι είναι τα πράγματα! Βέβαια, από την άλλη πλευρά, ο Άλαν ήταν και είναι αναρχικός και πιστεύει στη δυνατότητα τα πράγματα να πάνε προς τα εκεί. Να είναι η αναρχία η καταστρεπτικής, πολιτικοκοινωνική δύναμη, που θα επιτρέψει στον πολιτισμό μας ένα άλμα προς ένα ουμανιστικό και αρμονικό με τη φύση παρόν και μέλλον. Το κόμικ του είχε φανεί σαν ένας έξοχος αισθητικά τρόπος, για να προπαγανδίσει το αντιεξουσιαστικό και το αναρχικό πρόταγμα στον πληθυσμό!

Γ.Ρ.: Νομίζω πως το πέτυχε σε μεγάλο βαθμό! Και το κόμικ και η ταινία. Ακόμα και οι Anonymous από κει πήραν το σύμβολό τους, το μασκοφορεμένο V. Για μένα εκφράζει μια υπερπροσωπική περσόνα εξέγερσης. Ένα βαθύτερο συλλογικό εαυτό ελευθερίας και άρνησης της εξουσίας, που προβάλλεται ταυτόχρονα σε κάθε πρόσωπο που αποφασίζει να φορέσει τη μάσκα και να ενωθεί με την επανάσταση. Μου θυμίζει κάπως και τη λογική των Ζαπατίστας και του Μάρκος…

D.L.: Οι παραλληλισμοί είναι προφανείς, και το περιγράφει πάρα πολύ καλά. Ο V δεν είναι ένας αλλά μία συλλογική έκφραση αντίστασης. Ένα ιδεώδες ελευθερίας που εμπεριέχει δυνάμει καθέναν που τολμά να εναγκαλιστεί με αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς νιώθεις για τον Άλαν Μουρ; Συναντιόσαστε πλέον;

D.L.: Είναι μια εκπληκτική περσόνα που του αρέσει να προβάλλει

πολλές πλευρές που δεν μοιάζουν να συντίθενται, αλλά σε αυτόν η σύνθεση επιτυγχάνεται. Του αρέσει να ασχολείται με την τέχνη, έχει τις πολιτικές του θέσεις και ταυτόχρονα ασχολείται με τον εσωτερισμό και δεκάδες χιλιάδες τέτοια πράγματα! Είναι ένας Homo Universalis. Πάντως αυτόν τον καιρό δεν βρισκόμαστε συχνά. Αυτός προτιμά να αποφεύγει την πολυκοσμίας, καθώς είναι σούπερ σταρ, και οι πράξεις λατρείας του πλήθους τον κουράζουν, και σαν χαρακτήρας με όλα όσα ασχολείται, πίστεψέ με, είναι ένας πολύ εσωτερικός άνθρωπος. Νομίζω πως η συνάντησή μας ήταν μια ευτυχής συγκυρία, στην οποία ο καθένα προσέφερε το καλύτερο στον άλλον και τον εαυτό του! Μια από τις κρυμμένες στιγμές που το σύμπαν μοιάζει να συνωμοτεί! θα του άρεσε να το άκουγε αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς είδατε, μετά από το V-for Vendetta, τη δημιουργία από εσάς ενός τόσο σκοτεινού και, κατά τη γνώμη μου, βαθιά πεσιμιστικού πάνω στην ανθρώπινη φύση έργου όπως είναι το Kick Back;

D.L.: Έχετε δίκιο για το σκοτεινό του χαρακτήρα. Σε αυτό το κομικ ο κεντρικός χαρακτήρας βρίσκεται σε έναν κόσμο όπου η διαφθορά αλλά και η ισχύς κάποιων δυνάμεων κοινωνικών έχει ξεφύγει από κάθε έννοια ισορροπίας, και αυτός νοιώθει πως κάτι έχει να κάνει σε σχέση με αυτό. θυμίζει με μια έννοια τους χαρακτήρες του V, αλλά υπάρχουν και διαφοροποιήσεις, στον βαθμό που εδώ δεν έχουμε κάποιου τέτοιου μεγέθους φασιστική ολοκλήρωση αλλά ένα κύμα διαφθοράς που αγκαλιάζει και κυριαρχεί σε κάθε κομμάτι της εικόνας ζωής του κόμικς. Έχουμε διεφθαρμένους αστυνομικούς και έχουμε και έναν χαρακτήρα κυρίως που μέσα από τη δική του ατομική δράση θα επιδιώξει να αλλάξει τα πράγματα και τις καταστάσεις. Με ενδιαφέρει πάρα πολύ το θέμα της διαφθοράς και πάντα ήθελα να κάνω και ένα κόμικς, με κεντρικό χαρακτήρα ένα διεφθαρμένο χειρουργό, ή ένα διεφθαρμένο λογιστή. Νομίζω πως η διαφθορά είναι διάχυτη στο κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο που έχουμε δημιουργήσει Κάπως πρέπει να σταματήσει αυτό, και σου μίλησα προηγουμένως για την ανθρώπινη τεμπελιά που καταλήγει να αφήνει τον κόσμο

ετεροκαθοριζόμενο και να ακολουθεί διεφθαρμένους ηγέτες. Λίγοι είναι αυτοί που και στο κόμικς και στην υπόλοιπη πραγματικότητα μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τις ζωές τους και να καταφέρουν, όχι μόνον να αλλάξουν τα πράγματα που δραστηριοποιούνται, αλλά και να εμπνεύσουν τους άλλους "μπριζώνοντας" τους για να βγουν από τον λήθαργο! Βλέπεις ακόμα και εγκληματικές ρατσιστικές οργανώσεις όπως η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα ή τα διάφορα ακροδεξιά μορφώματα στην Βρετανία. Πάντοτε πατούν στη διαφθορά, για να απλώσουν στη συνείδηση του πληθυσμού το δηλητήριο τους. Βέβαια, σε αυτό το τελευταίο θεωρώ πως είμαστε κάπως πιο τυχεροί στη Βρετανία, σε σχέση με τα έντονα πάθη που τόσο εύκολα κατά καιρούς έχουν αναμοχλευτεί αλλού, καθώς στο πέρασμα του χρόνου, μπορεί η επιτήρηση και η κανονικοποίηση να έχουν επιβληθεί παντού στην Βρετανία, αλλά τουλάχιστον μέσα στην κουλτούρα του μέσου πολίτη υπάρχει αυτή η τάση για ψυχραιμία και μετριοπάθεια, όταν τα πράγματ6α ξεφεύγουν από κάθε έλεγχο. Έτσι είναι τουλάχιστον δύσκολο σε εμάς να στραφούμε, παρά την επιμέρους διαφθορά ή τα κατά καιρούς ξεσπάσματα των άκρων, σε κάποιου είδους απόλυτο ολοκληρωτισμό. Ελπίζω να έχω δίκιο.

Γ.Ρ.: Εσύ έχεις αναλάβει και άλλες πρωτοβουλίες σε αυτό τον τομέα της αφύπνισης εκτός από την παραγωγή κόμικς, με "νόημα";

D.L.: Πιστεύω πως ναι. Όπως έχεις καταλάβει πιστεύω, αν πιστεύω σε κάτι, στη δύναμη της κουλτούρας και στη διάχυση της. Έτσι ανάμεσα στα άλλα, τώρα έχουμε αναλάβει, και το τρέχω σε πλήρη βάση, ένα e-magazine, το οποίο λέγεται Acesweekly…

Γ.Ρ.: Ήθελα να σε ρωτήσω για αυτό το κόνσεπτ…

D.L.: Είναι λοιπόν ένα εβδομαδιαίο online περιοδικό το οποίο ενημερώνεται συνεχώς με δουλειές αποκλειστικά της αφρόκρεμας των κόμικς, δημιουργών παλαιών και νέων και γι' αυτό έχει και το όνομα Άσοι! Για να τονίσει αυτή την ποιότητα. Αυτό είναι τελείως ψηφιακό και αφορά μόνο i-phones, lap tops, tablets etc. Το παρόν αλλά και το μέλλον βρίσκεται στην διάδοση της πληροφορίας, της τέχνης και των ιδεών ψηφιακά. Έτσι, εδώ το

ακόμα πιο ενδιαφέρον στοιχείο είναι πως ΌΛΑ τα χρήματα πάνε απευθείας στους δημιουργούς χωρίς κάποιου είδους διανομείς και διάμεσους! Έτσι έχουμε μια ψηφιακά αυτοργανωμένη κολλεκτίβα, συνεργασία, δίκτυο, που και εξασφαλίζει προβολή στους δημιουργούς, αλλά και τον πλήρη έλεγχο της δουλειάς και των εσόδων τους!

Γ.Ρ.: Κάτι σαν τις ανεξάρτητες εταιρείες στην αντικουλτούρα των 60΄ς στην Αμερική και τις Πάνκ και Πόστ Πάνκ μικρές εταιρείες σε όλο τον κόσμο, μόνο που τώρα το διαδίκτυο πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες!…(Του δίνω και ένα φυλλάδιο για τη διεθνή διαδικτυακή συνάντηση ποιητών, μουσικών και videoartists, που παράλληλα και γύρω από συγκεκριμένο πολιτικό πρόταγμα αλληλεγγύης οργανώνει η κολλεκτίβα του Κενού Δικτύου αυτές τις ημέρες στο Ε.Μ.Π, και μοιραζόμαστε κάποιες επιπλέον σκέψεις)…

D.L.: Είναι προφανές πως είναι η ώρα να αφήσουμε στο βαθμό που το θέλουμε και όσοι το θέλουμε, την ανάθεση των ζωών μας σε άλλους, και να πάρουμε με τη φαντασία και την αποφασιστικότητα μας όλες τις πρωτοβουλίες που είναι επιτακτικά πλέον αναγκαίες! Όλες αυτές οι προσπάθειες έχουν μια πεδιακή διάρθρωση και, αν μη τι άλλο, μου μοιάζουν να έχουν και ισχυρή βάση, θέσεις και νοήματα.

D.L.: Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω ακόμα είναι πως σε αυτό το online περιοδικό τα πάντα δουλεύονται με τη μορφή ανθολογίας, και σε ασυνέχειες αλλά και αυτούσια, και τα πάντα αλληλοσυνδέονται μέσα από δραστηριότητες στις οποίες επτά ημέρες την εβδομάδα έχω τον κεντρικό ρόλο. Δεν κοιτάμε μόνο να δουλέψουμε με τον αγγλοσαξωνικό κόσμο αλλά και με Γαλλία ή Γερμανία, και ακόμα και με μεταφραστές συνεργαζόμαστε για να βελτιώσουμε το αποτέλεσμα. Έτσι, μπορείς μ’ ένα πάτημα κουμπιού να έχεις άμεση πρόσβαση σε αυτό, χωρίς να χρειάζεται να πάς σε ένα μαγαζί κόμικς. Έτσι, ταυτόχρονα και επαγγελματικά μπορείς να απλώσεις τη δουλειά σου με ένα ευρώ την εβδομάδα σε τεράστιες περιοχές και αγορές όπως είναι η Αμερική ή ακόμα και η Βραζιλία ή η Αυστραλία. Συνεχώς δε,

βελτιώνουμε τις προδιαγραφές. Ακόμα δεν επιτρέπουμε το “κατέβασμα”, γιατί δεν θέλουμε να χαθεί ο πλήρης έλεγχος της δουλειάς μας σε κάποιου είδους πειρατεία, και κακές εκτυπώσεις.

Γ.Ρ.: Έχεις ακούσει για το ψηφιακό χαρτί. Αυτό σε λίγο θα είναι πανταχού παρόν για εγχειρήματα σαν αυτό!

D.L.: Ναι!!! Είναι καταπληκτική εξέλιξη αυτή. Ανοίγει απίστευτους δρόμους!…

Γ.Ρ.: Κλείνοντας, θα ήθελα να σε ρωτήσω τι πιστεύεις για την αγάπη!

D.L.: Μα υπάρχει κάτι πέρα από αυτό που να κινεί τα πράγματα και να αξίζει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο να αγωνιστείς για αυτό;

Γ.Ρ.: Σε ευχαριστώ!

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 9